

Čeští zemští patroni a jejich hagiografie

Legenda Nascitur purpureus flos Boemicis

- autorem je svatý **Bruno z Querfurtu** – saský misionář, řeholník a mučedník (970-1009)
- osobně **se setkal** se svatým Vojtěchem
- Vojtěcha obdivoval a snažil se pokračovat jeho díle
- byl zabit při misijní činnosti na území dnešní Litvy
- je také autorem legendy o Pěti svatých bratrech

Legenda Nascitur purpureus flos Boemicis

- Jakým byl dle textu Vojtěch biskupem a misionářem?
- Jaký byl Vojtěchův vztah k řeholnímu životu a benediktinskému řádu?
  - Co nám text říká o jeho povahových rysech?
  - Lze z textu vyčíst vztah autora a hlavní postavy?

Obraz svatého Vojtěcha v Brunově legendě

- po rozverném mládí inklinace k víře
- velmi zbožný muž a *nadšený christianizátor*
- přísný potlačovatel pohanských zvyků
- **touha po mučednictví**
- zabit pro víru
- autor **nezmiňuje žádné zázraky** po jeho smrti
- X
- **neúspěšný pražský biskup?**
- **útěk z Prahy před nepříznivou situací?**
- **neúspěšný misionář?**

Svatý Vojtěch

- (nar. asi 956 – zem. 997) člen rodu **Slavníkovců**
- **studium** v Magdeburgu
- **druhý pražský biskup**
- horlivý **christianizátor** – spory s knížetem Boleslavem II.
- odchod do Itálie – **inklinace k benediktinskému řádu** a následný vstup do něj
- po návratu do Čech založení prvního mužského kláštera – Břevnov
- **spolupracovník císaře Oty III.**
- v roce 994 opouští Čechy podruhé (rok před vyvražděním Slavníkovců)

Svatý Vojtěch

- odchod na misii do Pruska
- zabit roku 997
- svatořečen již v roce 999
- jeho tělo vykoupil a pohřbil Boleslav Chrabrý v Hnězdně
- část ostatků do Říma a Cách (Ota III.)
- v roce **1039 ukradl** jeho tělo kníže **Břetislav I.** a uložil v pražské katedrále
- postupně se stává patronem českých zemí a pražských biskupů

Svatovojtěšské legendy

- **Canapariova legenda *Est locus in patribus Germaniae*** (*Jest jistý kraj v končinách Germánie*) – nejstarší svatovojtěšský text – vznikl na objednávku císaře Oty III. (konec 10. století) – základ pro Vojtěchovu kanonizaci, ideál mnišského života – Edice Fontes rerum Bohemicarum I.
- již zmíněná legenda ***Nascitur purpureus flos Boemicis*** (*Z českých zemí vykvetl purpurový květ*) – Edice Fontes rerum Bohemicarum I.
- ***Umučení svatého Vojtěcha*** (*Passio sancti Adalberti martyris*) – krátký anonymní text - Edice Fontes rerum Bohemicarum I.

Pět svatých bratrů

- řeholníci pokračující v odkazu svatého Vojtěcha na území dnešního Polska
- Italové a Slované – **Benedikt, Jan, Matouš, Izák a Kristýn**
- zabití v roce 1003
- spíše **loupežná vražda**
- svatý Bruno napsal o jejich životě a smrti legendu ***Vita quinque Frantrum Eremitarum*** – edice Monumenta Poloniae historica: Series nova
- jejich ostatky **přivezl do Prahy kníže Břetislav v roce 1039**

Svatý Prokop

- nebyl mučedníkem - **vyznavač**
- původně poustevník – později **zakladatel sázavského kláštera** a jeho první opat
- centrum **slovanské liturgie** (stále před velkým církevním rozkolem)
- zemřel v roce 1053
- **snaha klášterní komunity o svatořečení**
- sepsání několika legend
- svatořečen v roce 1204
- spíše **lokální patron**

Legendy o svatém Prokopovi

- ***Vita minor*** – nejstarší dochovaná legenda (asi konec 12. století) – předpokládá se čerpání ze starší nedochované staroslověnské legendy vzniklé v sázavském klášteře, čerpání také z letopisu tzv. *Mnicha sázavského*
- ***Vita antiqua*** – rozšířená verze předchozího textu – vznikla v první polovině 13. století
- ***Vita maior*** – opět vychází z *Vita minor* – vznikla až ve 14. století - Edice Fontes rerum Bohemicarum I.

12 Svätí a jejich kult ve středověku

Svatá Anežka

- členka přemyslovské dynastie – dcera krále Přemysla Otakara I. a sestra krále Václava I.
- propagátorka **řehole svatého Františka** a péče o **chudé**
- osobně si dopisovala se svatou Klárou
- **zakladatelka** klášterů a řádů Křižovníků s červenou hvězdou (1233)
- **zemřela v pověsti svatosti** (1282)
- první pokus o svatořečení již ve 14. století
- kanonizována až v roce 1989
- legenda ***Candor lucis eterne*** (14. století)

Další svatí patroni českých zemí

- svatí **Cyril a Metoděj** – rozvoj kultu až v době vlády Karla IV.
- svatý **Vít** – patron pražské katedrály (žil na přelomu 3. a 4. století na Sicílii), velmi rozšířený kult po celé Evropě
- svatý **Ivan** – spíše legendární postava, která měla žít v 9. století
- **svatý Radim** – bratr svatého Vojtěcha
- „svatý“ **Vintíř** – poustevník a benediktinský mnich, který žil v 11. století, pohřben na Břevnově
- blahoslavený **Hroznata** – šlechtic a zakladatel klášterů v Teplé a Chotěšově, zemřel v roce 1217 (blahořečen v roce 1897), legenda *Vita fratris Hroznatae*
- svatý **Zikmund** – burgundský král, jehož kult přinesl do Čech Karel IV. (žil již v 6. století)

Shrnutí

- po svatém Václavu a Ludmile brzy přibyli další světci a světice
  - problematická osoba druhého pražského biskupa Vojtěcha
    - translace jeho ostatků do Prahy
      - z vyhnance se stal 2. nejvýznamnější patron
- další spíše lokální svatí (Prokop, Anežka, Pět svatých bratří,...)
  - postupné vytvoření pantheonu zemských světců
    - vrchol za vlády Karla IV.